

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	374
Land:	Irak
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Det kurdiske sikkerhetspolitiet - Asayish.
Udgivet:	30. januar 2009
Optaget på baggrundsmaterialet:	16. februar 2009

Temanotat

Det kurdiske sikkerhetspolitiet – Asayish

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

Asayish, the Kurdish security apparatus, also referred to as the secret police, is overseeing the internal security of the Kurdish provinces. Its main task is to deal with threats to the KRG-provinces' security, such as terror threats, drug trafficking and economic crime. All serious threats to the Kurdish provinces are to be dealt with by the Asayish.

The Asayish is a vast organization consisting of a formal security apparatus with departments spread around the three provinces of Dohouk, Erbil and Sulemaniya. There are also some facilities in areas in Tameem and Ninewa where the Kurds are in control. In addition, the organization holds a large number of undercover agents.

There are two parallel Asayish structures; one for the Kurdish Democratic Party-controlled areas and one for the areas where the Patriotic Union of Kurdistan is in charge. None of them answer to the Ministry of Interior as is the case for the ordinary police force. Thus, they could be seen as primarily party branches.

Most of the available information about the Asayish regards breaches of human rights in connection to alleged use of torture and other unlawful detention practices. Less is publicly known about recruitment procedures, salary levels and ranks.

SAMMENDRAG

Det kurdiske sikkerhetspolitiet, Asayish, også omtalt som det hemmelige politiet, skal sørge for de kurdiske provinsenes sikkerhet mot interne trusler. I all hovedsak er oppgavene deres å avdekke terrortrusler, bekjempe narkotikatrafikk og økonomisk kriminalitet. Alle forhold som har betydelige konsekvenser for sikkerheten i de kurdiske områdene ligger innenfor Asayish' virkefelt.

Det er en omfattende organisasjon bestående av et stort og uvisst antall hemmelige agenter i tillegg til et mer offentlig apparat bestående av avdelinger i Dohouk, Erbil og Sulemaniya. I tillegg finnes det Asayish institusjoner også i områder i Tameem og Ninewa hvor kurderne har kontroll.

Det finnes to parallelle Asayish-strukturer; en som opererer i Dohouk og Erbil, som er underlagt det Kurdisk demokratiske parti (KDP), og en som opererer i Sulemaniya og Kirkuk som er underlagt politbyrået til Patriotic Union of Kurdistan (PUK). De er med andre ord primært partiorganer og ikke lagt innunder Innenriksdepartementene, slik politistyrken er.

Det er lite tilgjengelig informasjon om Asayish' interne forhold. Rapporter som omtaler sikkerhetstjenesten har fokusert mest på angivelige brudd på menneskerettigheter som bruk av tortur under avhør og lang varetekt. Andre forhold som rekrutteringsmetoder, lønnsnivå og gradsstruktur har det vært vanskelig å dokumentere.

INNHold

1. Innledning	5
2. Organisasjon.....	5
3. Forholdet til kurdisk etterretning	8
4. Forholdet mellom KDPs Asayish og PUKs Asayish	8
5. Asayish' oppgaver	9
6. Rekruttering	9
7. Korrupsjon	9
8. Lønn og grader	10
9. Fengsler	10
10. Referanser.....	12

1. INNLEDNING

Dette notatet er utarbeidet på bakgrunn av en etterspørsel etter mer informasjon om det kurdiske sikkerhetspolitiet, Asayish. Utvalget av tema som er belyst er gjort ut fra Landinfos brukeres uttalte behov. Beskyldninger om bruk av tortur under avhør hører ikke med blant de forhold det søkes ytterligere informasjon om, hvilket er grunnen til at dette temaet ikke er inkludert.

Det gjøres oppmerksom på at rapporten bygger på åpne tilgjengelige kilder. Det ligger i sikkerhetstjenestens natur at enkelte opplysninger om dets organisasjon og virke holdes skjult for offentligheten. Rapporten bærer derfor preg av at tilgjengelig informasjon er begrenset.

Først og fremst belyses Asayish' organisasjonsstruktur og forholdet mellom virksomhetene i henholdsvis Erbil/Dohouk og Sulemaniya, men andre forhold som bl.a. virksomhetsområder, rekruttering, korrupsjon og fengsler blir også redegjort for i den grad det har vært mulig.

2. ORGANISASJON

Asayish, en kurdisk betegnelse for sikkerhet, er navnet på det kurdiske sikkerhetspolitiet, også omtalt som sikkerhetsstyrken og det hemmelige politi. Dette organet må ikke forveksles med de kurdiske militærstyrkene, *Peshmerga*, eller med det nasjonale politiet.

Asayish ble offisielt etablert i mars 1993. Enheten, som ble plassert innunder Innenriksministeriet, ble delt inn i fire direktorater; ett i hver av provinsene Dohouk, Erbil, Sulemaniya og i deler av Kirkuk. Hvert direktorat inneholdt en politisk enhet (*al-Shu'ba al-Siyasiyya*), en økonomisk enhet (*al-Shu'ba al-Iqtisadiyya*) og en juridisk enhet (*al-Shu'ba al-Qanuniyya*¹). I tillegg finnes det en avdeling for bosetting og reise (*Shu'bat al-Iqama wal-Safar*) (HRW 2007).

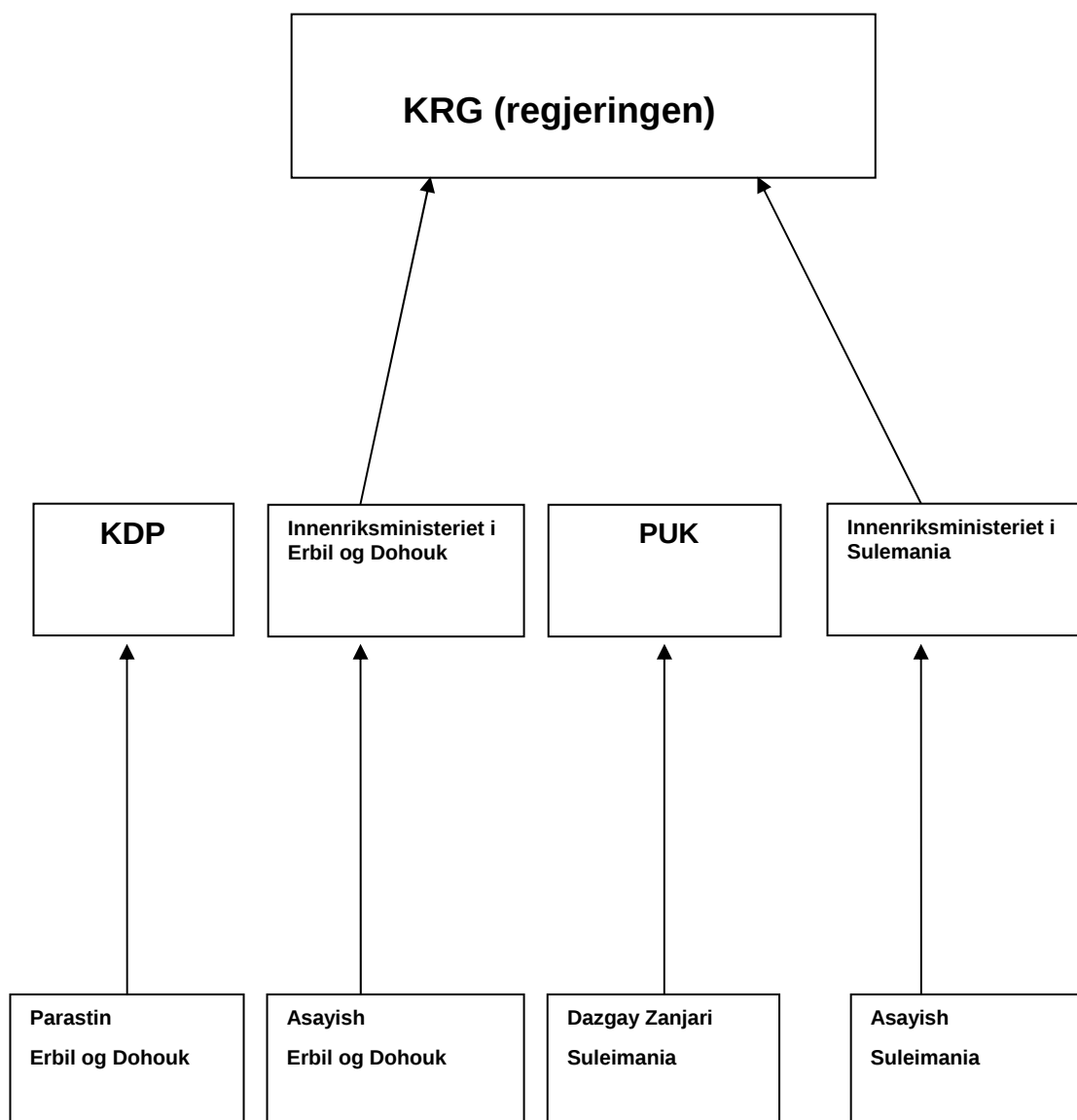
Det ble forsøkt å forene politi og sikkerhetsstyrkene i de kurdiske provinsene, men som følge av den eskalerende konflikten mellom det Kurdiske Demokratiske Parti (KDP) og Patriotic Union of Kurdistan (PUK) utover på 90-tallet, beholdt de politiske organene dominert av hhv. KDP og PUK kontrollen over styrkene som opererte i deres egne kontrollerte områder.

Begge Asayish-styrkene lå frem til 1.1.2005 under de kurdiske Innenriksdepartementenes² kontroll (se figur 1).

¹ Det er arabiske betegnelser som er nevnt i parentes. Landinfo har ikke kommet over de kurdiske betegnelse.

² Dohouk og Erbil har felles Innenriksdepartement mens Sulemaniya har sitt eget.

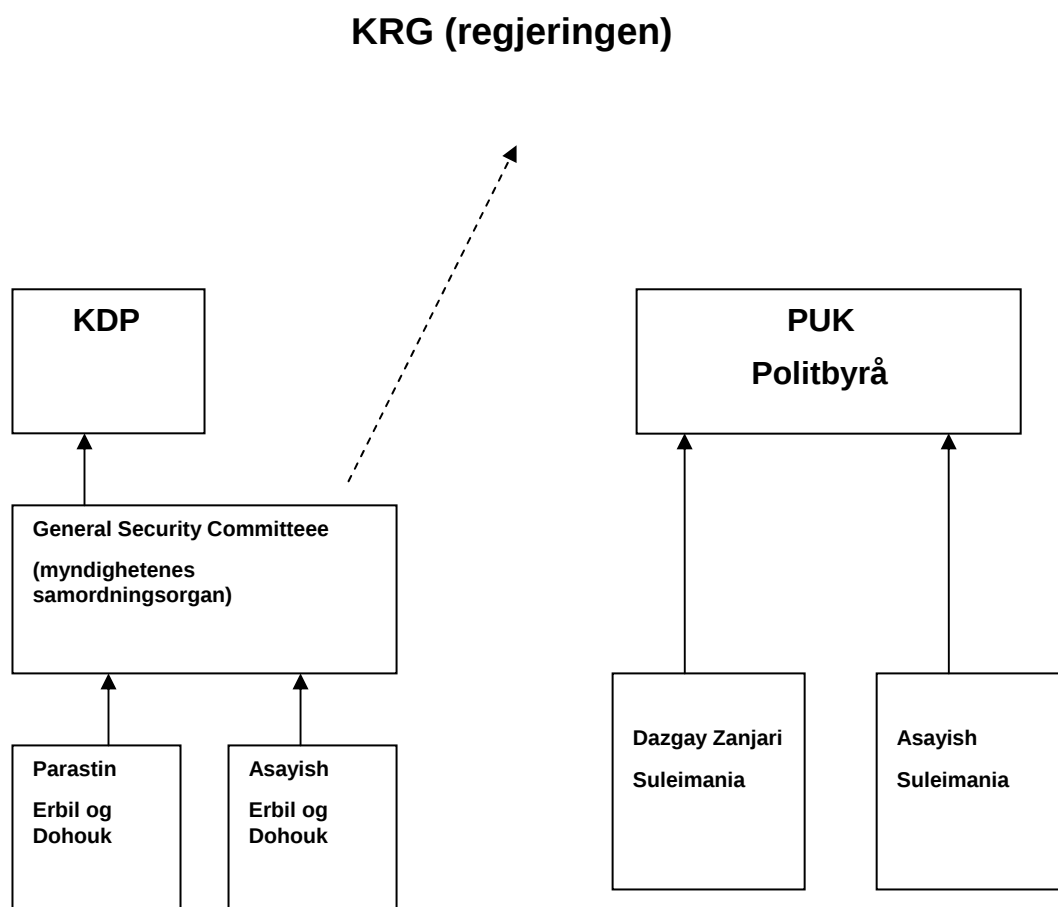
Figur 1. Organisering av KRGs etterretningsorganer inntil 1.1.2005.

I 2005 ble de direkte underlagt hhv. KDPs og PUKs kontroll (figur 2) (HRW 2007, s. 26). I Erbil skjedde dette gjennom lov³ ved at KDP fikk opprettet en ny institusjon: General Committee for the Security of the Iraqi Kurdistan Region (*al-Hay'a al-'Amma li-Amn Iqlim Kurdistan al-'Iraq*).

³ Lov 46 fra 2004. Offentliggjort gjennom *Kurdistan Gazette*, Vol. 53, 19 Desember, 2004.

Figur 2. Organisering av KRGs etterretningsorganer etter 1.1.2005.

Det uttalte formålet med denne omleggingen var at alle sikkerhetsavdelinger skulle forenes innenfor et felles rammeverk for å konsolidere arbeidet med å fremme økt sikkerhet i regionen.

Lederen for myndighetenes samordningsorgan er Mazrur Barzani. Han er president Masoud Barzanis eldste sønn og fetter av statsminister Nechirvan Barzani. Ifølge lederen for den kurdiske sikkerhetskomiteen (General Committee for the Security of the Iraqi Kurdistan Region) er tanken at denne komiteen en dag skal fungere for hele den kurdiske regionen, og ikke bare for Erbil og Dohouk som i dag (Fayad 2008).

Reorganiseringen i Sulemaniya var imidlertid ikke like transparent. Fra å ha vært underlagt Innenriksdepartementets kontroll, skal Jalal Talabani tidlig i 2005 ha besluttet at Asayish skulle rapportere direkte til Umar Fattah⁴, medlem av PUKs Politbyrå (HRW 2007, s. 27). Man har ikke sett noe offentlig dekret som innbefatter denne beslutningen. Endringen førte imidlertid til at Asayish ikke lenger var underlagt regjeringens kontroll, og det offentlige hadde ikke lenger samme innsyn i sikkerhetsstyrkenes virksomhet. Endringene betød at etterretningsorganene nærmest ble gjort til partienes egne organer.

⁴ Umar Fatta ble 6. mai 2006 utnevnt til visestatsminister i den kurdisk regionale regjeringen (KRG).

Sikkerhetsstyrkene i hele KRG-regionen er med andre ord styrt og kontrollert av partiapparatene til KDP og PUK slik som illustrert i figur 2. Samtidig utfører de etterretnings- og sikkerhetsoppgaver for det kurdiske regionale statsapparatet, og er etter alt å dømme finansiert gjennom dette. Slik sett veves parti og stat i KRG-provinsene sammen. Artikkel 4 i loven som opprettet KDPs General Security Committee sier riktignok at statsministeren i den kurdiske regionalregjeringen skal overta ansvaret for General Security Committee ved dagens leders fravær⁵ (HRW 2007, s. 27). Dette innbefatter, slik Landinfo oppfatter det, imidlertid ikke mekanismer som gjør at komiteen og dens medlemmer kan holdes ansvarlig overfor regjeringen.

KDPs General Security Directorate (Asayish Gishti) befinner seg i Erbil og er ledet av Ismat Argushi (HRW 2007, s. 29). I tillegg finnes det underdirektorater i både Erbil og Dohouk. I Dohouk ledes dette av Sa'id Sinjari, mens det i Erbil ledes av Abdullah 'Ali (HRW 2007, s. 29). Dertil finnes det KDP-kontrollerte Asayish-avdelinger i byer som Zakho (Dohouk), 'Aqre (Mosul/Ninewe) og Shaqlawa (Erbil).

PUKs General Security Directorate (Asayish Gishti) ligger i byen Sulemaniya og dekker i tillegg til provinsen Sulemaniya også deler av Kirkuk. Direktoratet ledes av Col. Hassan Nuri⁶ (HRW 2007, s. 29). Direktoratet har avdelinger i byene Koisanjaq i Erbil-provinsen (Asayish Hawler), Kalar i Sulemaniya (Asayish Garmian), Qara Anjir i Tameem (Asayish Kirkuk) og i Halabja i Sulemaniya (Asayish Sharazur).

3. FORHOLDET TIL KURDISK ETTERRETNING

Asayish samarbeider tett med øvrig kurdisk etterretning (*Parastin og Dazgay Zanyari*). De andre etterretningstjenestene er på samme måte som Asayish underlagt partiapparatene (se figur 2). *Parastin*, en kurdisk benevnelse for beskyttelse, er KDPs etterretning. *Dazgay Zanyari*, som betyr informasjon, er PUKs etterretningsorgan.

4. FORHOLDET MELLOM KDPS OG PUKS ASAYISH

KDPs Asayish kan ikke operere i Sulemaniya og PUKs Asayish kan likeledes ikke utføre sin virksomhet i Erbil og Dohouk. Begge Asayish-organene er bygget opp på samme måte. Forvaltningsmessig er de helt separate og de har ingen felles overordnet myndighet.

⁵ Statsministerens potensielle rolle i myndighetenes samordningsorgan er i figur 2 illustrert med en stiplet pil fra General Security Committee til KRG-regjeringen.

⁶ Da Landinfo besøkte de kurdiske provinsene i mars 2007, var lederen for dette direktoratet Saif ad-Din Ali Ahmed (Landinfo 2007, s. 74).

Likeledes som det foreligger planer om å forene de departementene som fortsatt er adskilt for Erbil/Dohouk og Sulemaniya, har det også vært uttalt at det er ønskelig å samle alle de kurdiske sikkerhetstjenestene innenfor én General Security Committee (Fayad 2008). Denne omleggingen har foreløpig ikke inntruffet, og det er høyst usikkert når dette eventuelt vil skje.

5. ASAYISH' OPPGAVER

Asayish sine hovedoppgaver er å motvirke terrorisme, spionasje og narkotikasmugling (Fayad 2008). I tillegg driver Asayish aktiv etterretning. Formelt har organisasjonen juridisk ansvar for:

- Økonomisk kriminalitet
- Smugling
- Politisk kriminalitet
- Spionasje
- Sabotasje
- Terrorisme

Asayish' tjenestemenn kan anholde og avhøre mistenkte.

6. REKRUTTERING

Landinfo har ikke funnet detaljert informasjon om hvordan de kurdiske sikkerhetsorganene rekrutteres. Man kan ikke regne med at det er åpenhet rundt rekrutteringen til sikkerhetspolitiet. I og med at Asayish er underlagt partiene KDP og PUK og ikke noen offentlig myndighet, kan man anta at rekrutteringen går gjennom partiorganene og ikke på samme måte som politistyrken for øvrig.⁷

Det totale antallet tjenestemenn innenfor organisasjonen er ikke kjent, men bare i Kirkuk antar man at det er minst 2000 personer som står på Asayish' lønningsliste, de fleste er såkalte hemmelige agenter (Landinfo 2007).

7. KORRUPSJON

Landinfo har ikke funnet detaljert informasjon om korrupsjon i Asayish, men det amerikanske utenriksdepartementet beskriver i sin landrapport for 2006 at irakiske

⁷ Rekrutteringen til politistyrken er beskrevet i Landinfos reiserapport fra KRG fra 2007.

sikkerhetsmyndigheter som inkluderer både politi, militære og sikkerhetspoliti, preges av utstrakt korrupsjon (US Department of State 2007). Det hevdes at korrupsjon, nepotisme og organisert kriminalitet spesielt preger det nasjonale politiet i de kurdiske provinsene. Tilsvarende rapport for 2007 påpeker manglende effektive rutiner for å etterforske og straffe maktmisbruk og korrupsjon (US Department of State 2008). Bl.a. nevnes det at forhørsdommere sjelden fører saker mot sikkerhetspolitiet i retten pga en seksjon i straffeloven som krever at slike saker må godkjennes av det departementet den tiltalte jobber for. Tatt i betraktning at Asayish ikke er underlagt noe departement, lar det seg ikke gjøre å få noen slik godkjenning.

Human Rights Watch konstaterer at den kurdiske regjeringen så langt ikke har utvist stor vilje til å legge forholdene til rette for å stille tjenestemenn fra Asayish til ansvar for brudd på menneskerettigheter og korrupsjon (HRW 2007, s. 25). Organisasjonen blir stadig beskyldt for brudd på menneskerettigheter pga. utstrakt bruk av tortur ved avhør, lang fengslingstid uten dom, manglende juridisk bistand til de innsatte, nekt av besøk fra familie og for manglende løslatelse av innsatte som blir frikjent i rettsapparatet (HRW 2007; UNAMI 2008; US Department of State 2006). Mangel på rettslig oppfølging av Asayish-ansatte som får anklager rettet mot seg kan dermed tyde på at regjeringen beskytter og støtter opp om Asayish sin virksomhet.

Et annet forhold som bidrar til å dysse ned korrupsjonsanklager, er effektiv forfølgelse av personer som belyser problemet. I henhold til Landinfos reiserapport fra KRG området i 2007, forelå det forslag i Parlamentet om endringer i presseloven. Forslaget gikk ut på at myndighetene ikke lenger skulle ha lov til å fengsle journalister, men heller benytte seg av straffereaksjoner som bøtelegging for journalistiske overtramp (Landinfo 2007, s. 35). UNAMI har imidlertid i sin Human Rights Report for første halvdel av 2008 rapportert at journalister som avdekker korrupsjon i det offentlige systemet faktisk fortsatt risikerer fengselsstraff og tortur (UNAMI 2008, s. 20-21).

8. LØNN OG GRADER

Det er ikke mye informasjon å finne om lønnsforhold og gradsstrukturer innenfor Asayish. En kan likevel anta at lønnsnivået er noe høyere i Asayish enn i politiet for øvrig, deres sensitive arbeid tatt i betraktning.

9. FENGSLER

Asayish har egne varetektsfengsler for personer som er mistenkt for alvorlige forbrytelser knyttet til sikkerhet, terror eller annen alvorlig kriminalitet. De innsatte skal etter domfellelse bli overført til fengsler som ligger under Innenriksdepartementets administrasjon (HRW 2007, s. 28).

Det har ikke vært mulig å finne informasjon om det eksakte antall fengsler som er underlagt sikkerhetspolitiet, men Human Rights Watch har besøkt ti av sikkerhetspolitiets varetektsfengsler hvorav fire var underlagt KDP og seks underlagt PUK. To av fengslene, Asayish Gishti og Asayish Arbil, lå i Erbil by, ett, Asayish Shaqlawa, lå lenger nord i Erbil-provinsen, mens det fjerde KDP administrerte fengselet, Asayish 'Aqra, lå i Ninewa-provinsen.

Av de PUK-drevne fengslene som HRW besøkte, befinner to av dem seg i Sulemaniya by (Asayish Gishti og Asayish Sulaimaniya), ett ligger vest for Sulemaniya by (Al-Salam Garrison), ett i Koisinjaq i Tameem-provinsen (Asayish Hawler), ett nær byen Halabja (Asayish Sharazur) og ett i Chamchamal i Sulemaniya mot grensen til Tameem (Asayish Chamchamal).

I 2007 rapporterte amerikanske myndigheter at KDP drev åtte fengsler hvorav noen også var for domfelte. PUK derimot hadde åtte fengsler kun for varetektsfengslede (US Department of State 2007). Det ble samtidig anslått at det var totalt 826 innsatte i Asayish-drevne fengsler i desember 2007.

UNAMI hevder at Asayish også driver et fengsel i Kirkuk. Dette heter Kani Goma facility og har innsatte som er bosatte i Kirkuk (UNAMI 2008, s. 26).

Human Rights Watch intervjuet i 2006 tolv innsatte i Asayish-fengsler, og flere av dem rapporterte at de var blitt anholdt av amerikanske militære og deretter overført til Asayish. Under amerikansk varetekt skal de ha blitt holdt på ulike amerikanske militærbaser i Qayyara, en by sør for Mosul (HRW 2007, s. 36).

10. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Human Rights Watch (HRW) (2007, July). *Iraqi Kurdistan. Caught in the Whirlwind. Torture and Denial of Due Process by the Kurdish Security*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/kurdistan0707webwcover.pdf> [lastet ned 15.01.09].
- Landinfo (2007, mars). *Iraq – Kurdistan Region. Norwegian / Swiss joint COI fact-finding mission*. Oslo: Landinfo.
Rapporten er unntatt offentlighet og kun tilgjengelig for utlendingsforvaltningens brukere i Landdatabasen under Landinfos publikasjoner / Reiserapport.
- Fayad, M. (2008, 19 September). *Interview: Kurdistan Region's head of security talks to Asharq Alawsat. Kurdish Regional Government*. Erbil: Kurdistan Regional Government. Tilgjengelig fra <http://www.krg.org/articles/print.asp?anr=25645&lngnr=12&nr=73> [lastet ned 15.01.09].
- UNAMI (2008, 30 June). *Human Rights Report, 1 January – 30 June 2008*. Amman: UNAMI. Tilgjengelig fra http://www.uniraq.org/documents/UNAMI_Human_Rights_Report_January_June_2008_EN.pdf [lastet ned 15.01.09].
- US Department of State (2007, March 6) *2006 Country Reports on Human Rights Practices – Iraq*. Washington, DC: US Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78853.htm> [lastet ned 20.01.09].
- US Department of State (2008, March 11), *2007 Country Reports on Human Rights Practices – Iraq*. Washington, DC: US Department of State. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d92c54c.html> [lastet ned 20.01.09].